

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høring – forslag til ny forskrift om godkjenning for utdanningsstøtte i Norge

Vi viser til høring på forslag til ny forskrift om godkjenning for utdanningsstøtte i Norge. Nedenfor gir vi noen vurderinger og kommentarer til en del av forslagene. Forslag som ikke er nevnt, støtter vi uten kommentarer.

Til § 2 Krav til utdanningene

Etter andre ledd til § 2 kan det gjøres unntak fra varighetskravet i første ledd for grunnutdanning for yrkessjåfør og sommerkurs eller forkurs ved universiteter og høyskoler. Vi viser til vårt høringssvar på forslag til endringer i forskrift om utdanningsstøtte for 2020-2021, hvor vi kommenterte ulik begrepsbruk i de to forskriftene ved kursene: «sommerkurs eller forkurs», «forkurs og sommerkurs» og «forkurs eller sommerkurs». I det nevnte høringssvaret foreslo Lånkassen bruken av «forkurs eller sommerkurs». Vi foreslår det samme i § 2 andre ledd i godkjenningsforskriften.

I ovennevnte høringssvar foreslo Lånkassen å sette inn et nytt tredje ledd i § 72 i forskrift om utdanningsstøtte for 2020-2021 som regulerer antall uker med lån og stipend til søkere som tar grunnutdanning for yrkessjåfør. En slik regulering er verken foreslått tatt inn i ny forskrift om godkjenning for utdanningsstøtte eller i ny tildelingsforskrift. Lånkassen mener at perioden med rett til lån og stipend for denne søkergruppen må hjemles i forskrift. Vi foreslår at den reguleres i tildelingsforskriften, ikke i godkjenningsforskriften.

Etter tredje ledd til § 2 kan en søker miste retten til lån og stipend hvis en utdanning ikke lenger oppfyller vilkårene for godkjenning. Søkeren har i slike tilfeller rett til lån og stipend ut semesteret. Lånkassen foreslår å presisere at søkeren har rett til lån og stipend ut påbegynt semester. Dette for å unngå tvil i de tilfellene hvor en godkjenning «faller bort» i løpet av sommeren, og hvor det er fattet vedtak om støtte for høstsemesteret før godkjenningen «faller bort». Vi forstår det slik at aktuelle søkere da ikke har rett til støtte i høstsemesteret, men dette kan tolkes noe ulikt slik forskriften nå er formulert.

Verken departementets høringssvar eller forslag til forskrift gir svar på spørsmålet om retten til støtte ut semesteret bare skal gjelde de søkerne som har søkt om støtte på det tidspunktet da

utdanningen ikke lenger fyller vilkårene for godkjenning, eller om den også skal gjelde de søkerne som av ulike årsaker ikke har søkt om støtte på det tidspunktet da utdanningen ikke lenger fyller vilkårene for godkjenning. Lånেকassen tolker bestemmelsen likevel slik at retten til støtte ut semesteret også skal gjelde de som ikke har søkt om støtte på det tidspunktet da utdanningen ikke lenger fyller vilkårene for godkjenning. Vi ber om en tilbakemelding på dette hvis departementet har en annen oppfatning.

Kravet om at nettutdanning må ha oppfølging hvert semester, jf. gjeldende § 7-5, er tatt ut. Dette medfører likevel ingen realitetsendring jf. departementets høringsnotat hvor det framgår at forslaget til ny forskrift ikke er ment å skulle endre hvilke utdanninger som kan godkjennes for utdanningsstøtte. Til orientering vil Lånেকassen vurdere å videreføre en presisering av det nevnte kravet i en merknad til § 2.

Til § 3 Krav om godkjenning etter en utdanningslov

Etter andre ledd til § 3 er det et krav at grunnskoleopplæring må være stedbasert for at den skal gi rett til utdanningsstøtte. Etter gjeldende § 7-6 gis det støtte til grunnskoleopplæring som er lagt opp med organisert undervisning ved lærestedet. I fastsatt merknad til denne bestemmelsen presiseres det at kan gis støtte til søkere som har minimum 10 undervisningstimer per uke. Jf. vårt hørings svar på forslag til endringer i forskrift om utdanningsstøtte for 2020-2021 synes Lånেকassen at begrepet stedbasert er uheldig. Det er utfordrende å finne en klar og tydelig definisjon av det, og det er derfor lite brukervennlig. Aktuelle læresteder vil sannsynligvis ikke forstå hva som menes med det. Lånেকassen foreslår å videreføre gjeldende begrep i § 7-6 i § 3 andre ledd, inntil videre:

Grunnskoleopplæring etter opplæringslova § 4A-1 godkjennes for utdanningsstøtte. Opplæringen skal være stedbasert lagt opp med organisert undervisning ved lærestedet.

Hvis departementet mener at begrepet stedbasert skal stå, bør det defineres i § 2 i forskrift om utdanningsstøtte for 2020-2021. Da kan vi vise til denne bestemmelsen i en merknad til § 3 i godkjenningsforskriften.

Gjeldende § 4-1 bokstav l og m er som følger:

l) utdanning ved nettskoler i Norge som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring, eller som tilsvarer høyere utdanning ved offentlige utdanningsinstitusjoner, eller som er godkjent etter fagskoleloven. Utdanning som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring, må avsluttes med eksamen for privatister. Høyere utdanning må avsluttes med eksamen. Nettskolen som tilbyr utdanningen, må være godkjent etter voksenopplæringsloven § 13

m) utdanning ved studieforbund som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring, eller som tilsvarer høyere utdanning ved offentlige utdanningsinstitusjoner, eller som er godkjent etter fagskoleloven. Utdanning som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring, må avsluttes med eksamen for privatister. Høyere utdanning må avsluttes med eksamen. Studieforbund som tilbyr utdanningen, må være godkjent etter voksenopplæringsloven § 5

Femte ledd i forslag til ny godkjenningforskrift § 3 er som følger:

Utdanning som tilsvarer universitets- og høyskoleutdanning eller som følger læreplaner for videregående opplæring ved nettskoler eller studieforbund som er godkjent etter voksenopplæringsloven, godkjennes for utdanningsstøtte. Utdanningen skal føre frem til eksamen ved universiteter og høyskoler eller eksamen for privatister.

Presiseringen om at også fagskoleutdanning som tilbys ved nettskoler og studieforbund kan godkjennes for utdanningsstøtte, er ikke videreført i femte ledd. Lånেকassen antar at departementet har tenkt slik at siden det i fjerde ledd sies at utdanning som er godkjent etter fagskoleloven, kan godkjennes for utdanningsstøtte, er det ikke nødvendig å ha den samme presiseringen med også i femte ledd. Lånেকassen mener likevel at det i femte ledd må presiseres at fagskoleutdanning som tilbys ved nettskoler og studieforbund, kan godkjennes for utdanningsstøtte. Dette for å unngå både misforståelser og en realitetsendring. Det er vel fortsatt slik at nettskolen eller studieforbundet som tilbyr fagskoleutdanning, må være godkjent etter voksenopplæringsloven? Hvis denne presiseringen ikke er med i femte ledd, vil det vel her bli en realitetsendring.

Departementets forslag når det gjelder presisering av krav til eksamen er noe uklart: Utdanningen skal føre frem til eksamen ved universiteter og høyskoler *eller* eksamen for privatister. Hvilken utdanning er det som skal føre fram til privatisteksamen? Både høyere utdanning og videregående opplæring? Kan studenter som tar høyere utdanning, velge om de vil ta eksamen ved universiteter og høyskoler eller eksamen for privatister, og hva er egentlig forskjellen? Vi viser til brev fra departementet av 06.04.2011 (deres ref 201101602-/SMT) hvor følgende er presisert: «For at en utdanning skal kunne sies å tilsvare høyere utdanning ved en offentlig utdanningsinstitusjon, må den avsluttes med eksamen for privatister». Vi viser også til departementets høringsnotat med forslag til endringer i tildelingsforskriften for 2012-13:

«Det foreslås å presisere i bokstavene k og l at utdanning ved nettskoler og studieforbund som tilsvarer høyere utdanning må avsluttes med eksamen. At utdanningen må avsluttes med en eksamen, følger av kravet om at utdanningene skal tilsvare høyere utdanning ved offentlige utdanningsinstitusjoner. Utdanningen er ikke ”tilsvarende” dersom den ikke avsluttes med samme eksamen som i høyere utdanning ved offentlige utdanningsinstitusjoner. Siden det er

nevnt spesielt for videregående opplæring at opplæringen skal avsluttes med eksamen for privatister, kan det imidlertid være rom for misforståelser knyttet til kravet om eksamen for høyere utdanning.»

Det ble her ikke videreført det som ble presisert i ovennevnte brev fra departementet, nemlig at utdanning som tilsvarer høyere utdanning ved en offentlig utdanningsinstitusjon, må avsluttes med eksamen *for privatister*.

Vi viser for øvrig til følgende nettside til Universitetet i Oslo med informasjon om utfasing av muligheten for å ta jusutdanning som privatist: <https://www.uio.no/studier/program/jus/privatist/>

Søkere som tar jusutdanning ved eksempelvis Folkeuniversitetet, må være oppmeldt som enkeltemnestudenter ved Universitetet i Oslo (UiO) for å få tatt eksamen. De må melde seg til ledige emner, registrere seg og betale semesteravgift ved UiO. Selv om det per i dag ikke er plassbegrensninger ved UiO, kan UiO senere velge å innføre dette. Studenter som ønsker å ta eksamen i enkeltemner ved UiO anses av Lånekassen for å være studenter ved Universitetet i Oslo, ikke ved Folkeuniversitetet. Dette fordi de tas opp ved universitetet og tar eksamen der.

Utdanning som følger læreplaner for videregående opplæring må føre fram til eller avsluttes med privatisteksamen. Lånekassen foreslår å presisere i forskriften at også utdanning som tilsvarer høyere utdanning, må føre fram til eller avsluttes med privatisteksamen.

For å sikre at studentene har rett til å ta privatisteksamen må det foreligge en samarbeidsavtale mellom nettskolen/studieforbundet og et universitet eller en høyskole. Dette er et krav som også burde vært presisert i forskriften, men som i stedet kan være aktuelt å presisere i merknad til § 3 siste ledd.

I gjeldende § 4-1 bokstav l og m er det presisert at utdanning som tilsvarer høyere utdanning kan godkjennes for utdanningsstøtte hvis utdanningen tilsvarer høyere utdanning ved «offentlige utdanningsinstitusjoner». Det medfører vel en realitetsendring hvis «offentlige utdanningsinstitusjoner» tas bort?

Lånekassen foreslår følgende endringer i § 3 femte ledd:

Utdanning ved nettskoler eller studieforbund som tilsvarer universitets- og høyskoleutdanning ved offentlige utdanningsinstitusjoner, ~~eller som følger læreplaner for videregående opplæring eller som er godkjent etter fagskoleloven ved nettskoler eller studieforbund, godkjennes for utdanningsstøtte. Nettskolen eller studieforbundet som må være er godkjent etter voksenopplæringsloven, godkjennes for utdanningsstøtte.~~ Utdanningen skal føre fram til ~~eksamen ved universiteter og høyskoler eller~~ eksamen for privatister.

Privatisteksamen er vel et begrep som ikke brukes om eksamen for fagskoleutdanning. En kan derfor vurdere følgende alternativ til siste punktum hvis Lånekassens ovennevnte forslag om presisering om fagskoleutdanning tas inn:

Utdanning som tilsvarende universitets- og høyskoleutdanning og utdanning som følger læreplaner for videregående opplæring, skal føre fram til eksamen for privatister. Utdanning som er godkjent etter fagskoleloven, skal føre fram til eksamen.

Til § 4 Andre utdanninger som godkjennes

Forslag til siste ledd i § 4 er som følger:

«Utdanning på nivå med det andre året i en amerikansk bachelorutdanning ved American College of Norway eller på nivå med norsk videregående opplæring og som følger læreplaner fastsatt av International Baccalaureate Organization (IB), godkjennes for utdanningsstøtte.»

Dette leddet bør deles opp i to ulike ledd:

Utdanning på nivå med det andre året i en amerikansk bachelorutdanning ved American College of Norway godkjennes for utdanningsstøtte.

Utdanning på nivå med norsk videregående opplæring som følger læreplaner fastsatt av International Baccalaureate Organization (IB), godkjennes for utdanningsstøtte.

Slik leddet nå er formulert er det uklart om kravet til å følge læreplaner fastsatt av IBO også gjelder ACN utdanning. Dette på grunn av «og» foran «som følger læreplaner.....» En oppdeling vil dessuten tydeliggjøre at det er utdanningsstøtte til to helt ulike utdanninger som her reguleres. Den vil være i tråd med oppdelingen som er foretatt ellers i § 3 og § 4, og den vil gjøre det lettere ved bruk av henvisninger.

Alternativt foreslår vi å fjerne «og» foran «som følger læreplaner.....»

Vi gjør for øvrig oppmerksom på at det mangler en «O» i parentes «IB», etter International Baccalaureate Organization.

Til § 6 Plikt til å melde fra om endringer

Et lærested med utdanninger som er godkjent for utdanningsstøtte, har etter § 6 plikt til å melde fra fortløpende om vesentlige endringer i utdanningene som kan ha betydning for godkjenningen. Etter § 21 i utdanningsstøtteleven plikter norske undervisningsinstitusjoner å medvirke til gjennomføringen av utdanningsstøtteordningene i samsvar med nærmere bestemmelser som blir gitt av departementet og Lånekassen. Det å melde fra fortløpende om vesentlige endringer, er kun én av flere plikter som lærestedene har. Lånekassen foreslår derfor

at det innledningsvis i godkjenningsforskriften også vises til § 21:

Hjemmel: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet xx.2020 med hjemmel i lov 3. juni 2005 nr. 37 om utdanningsstøtte (utdanningsstøtteleven) § 4 og § 21.

Til § 7 Ikrafttredelse

Til orientering står overskriften i § 7 ikke i kursiv.

Vennlig hilsen

Kristian Hegertun
teamleder

Astrid Folkestad
seniorrådgiver